

ADVIES
Algemene Raad
10 november 2005
AR/PCA/ADV/004

Advies over de beleidsbrief onderwijs en vorming
2005 – 2006

Advies over de beleidsbrief onderwijs en vorming 2005 – 2006

1 Situering

In deze beleidsbrief beschrijft de Minister zijn plannen voor het komende werkjaar. Het kan niet de bedoeling zijn dat de Vlor nu over alle onderwerpen in die beleidsbrief een advies uitbrengt. Over heel wat onderwerpen bracht de Vlor reeds op één of andere manier advies uit. Over andere onderwerpen plant hij in de nabije toekomst een advies.

Daarom focust de Vlor zich in dit advies op:

- 1 de vraag of de prioriteiten in de beleidsbrief sporen met de prioriteiten uit het memorandum ⁽¹⁾ van de Vlor.
- 2 nieuwe prioriteiten die niet voorkwamen in de beleidsnota?

Hij brengt hier geen advies uit over:

- 1 onderwerpen waarover hij al een advies heeft uitgebracht
- 2 onderwerpen waarover hij op dit ogenblik een advies voorbereidt
- 3 maatregelen die al geïmplementeerd worden
- 4 personeelsaangelegenheden, met uitzondering van deze met mogelijk onderwijskundige of pedagogische gevolgen.

Bij de onderwerpen waarover de Vlor hier wel advies uitbrengt, beperkt hij zich tot de vermelding van enkele knelpunten. De Vlor zal over die onderwerpen een grondig advies uitbrengen op het ogenblik dat de conceptnota of het voorontwerp van decreet voorligt.

Het advies volgt zoveel als mogelijk de opbouw van de beleidsbrief.

De algemene raad van de Vlor keurde dit advies unaniem goed in aanwezigheid van 22 leden.

2 Vooraf

2.1 Algemene bedenking

De beleidsbrief bevat heel wat positieve intenties, waarvan aan sommige al een aanzet is gegeven. Toch lijkt deze beleidsbrief heel ambitieus. De Minister wil deze voornemens allemaal tijdens dit schooljaar realiseren, terwijl vele punten nu nog erg vaag zijn en de Minister vaak nog verwijst naar nog lopend of gepland onderzoek.

Zoals in het advies van de Vlor bij de beleidsnota ⁽²⁾ drukt de Vlor bij deze beleidsbrief zijn waardering uit voor de grote lijnen van het beleid dat de Minister tijdens dit werkjaar wil voeren. Toch heeft de Vlor de indruk dat op verschillende plaatsen in de beleidsbrief de

¹ Algemene Raad (2004), *Memorandum 2004: krachtlijnen voor een toekomstig onderwijsbeleid*. Brussel: Vlor, 2004.

² Zie algemene bedenkingen uit het advies bij de beleidsnota, Algemene Raad (2005), *Advies over de beleidsnota*. Brussel: Vlor, 20 januari 2005.

voorstellen van de Minister interveniëren in fundamentele bevoegdheden van de onderwijsverstrekkers. We verwijzen hier naar enkele voorbeelden: de professionalisering van de schooldirecties, de periodieke peilingen, de rol van de inspectie, verplichte begeleiding voor scholen, taaltoetsen, rationeel energiegebruik in scholen...

De Vlor apprecieert dat de Minister de pedagogisch begeleidingsdiensten wil betrekken bij heel wat van zijn voorstellen. De Vlor vraagt om in alle objectiviteit te beoordelen of de omkadering van de pedagogische begeleidingsdiensten nu toereikend is om hierop te kunnen inspelen.

2.2 Peilingtoetsen (cfr. blz. 32 beleidsbrief)

De Vlor heeft veel vragen bij de wijze waarop de Minister hier de periodieke peilingen voorstelt en bij de peilingtoetsen op zich. Hij wijst op de risico's van ranking van scholen. Peilingtoetsen mogen niet leiden tot evaluatie van scholen op basis van resultaten van individuele leerlingen.

De peilingtoetsen meten slechts een fractie van de eindtermen en kosten veel geld. Zij induceren een nieuwe vorm van normering.

Scholen hebben wel nood aan meer verfijnde instrumenten voor zelfevaluatie en benchmarking met andere, gelijkaardige scholen. Peilingtoetsen zijn daarvoor echter geen goed instrument, omdat zij geconcipeerd zijn om de Vlaamse eindtermen te evalueren en omdat zij slechts bij een beperkte steekproef van scholen worden afgenomen.

2.3 Taaltoetsen (cfr. blz. 45 beleidsbrief)

De Vlor onderschrijft volmondig dat de beheersing van het Nederlands cruciaal is voor de slaagkansen van leerlingen. Hij vindt taaltoetsen een bruikbaar instrument om het leerproces van kinderen te evalueren en bij te sturen. Taaltoetsen kunnen voor scholen ook een element zijn in hun interne kwaliteitszorg.

De risico's zoals de Minister die hier opsomt, zijn ook de risico's die de Vlor vreest:

- Nederlands leren, mag niet worden verengd tot een voorbereiding op de taaltoetsen,
- taaltoetsen mogen niet uitgroeien tot een vorm van centrale examens.

Indien taaltoetsen afgenomen worden aan het einde van het basisonderwijs, dan holt dit de betekenis uit van het getuigschrift basisonderwijs. Het is de verantwoordelijkheid van elke basisschool om degelijk te evalueren alvorens het getuigschrift basisonderwijs uit te reiken. Bij afname van een taaltoets op het einde van het basisonderwijs krijgt de school geen kans meer om te remediëren.

Taaltoetsen kunnen een nuttig instrument zijn, indien zij geïntegreerd zijn in het leerproces. Zo kunnen taaltoetsen een goed instrument zijn om de beginsituatie van leerlingen te bepalen bij de overgang van basisonderwijs naar secundair onderwijs. Basisscholen mogen taaltoetsen niet ervaren als 'verantwoording' afleggen aan secundaire scholen of als een instrument op basis waarvan secundaire scholen een 'ranking' opmaken van de basisscholen waaruit zij rekruteren. Hierover is overleg nodig tussen basisonderwijs en secundair onderwijs.

De Vlor zal hierover te gepasten tijde een grondig advies uitbrengen. Hij wil geïnformeerd worden over de resultaten van het onderzoek naar de haalbaarheid. En hij wil betrokken

worden bij de discussie over het draagvlak voor taaltoeten en over de installatie van proeftuinen in dit verband.

2.4 Centra voor leerlingenbegeleiding

In deze beleidsbrief komen de centra voor leerlingenbegeleiding slechts sporadisch aan bod. De Vlor veronderstelt dat wat in de beleidsbrief staat ook geldt voor de centra voor leerlingenbegeleiding, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld.

3 Leemtes

3.1 Leerlingenstatuut

In de beleidsbrief is het leerlingenstatuut geen prioriteit, voor de Vlor wel. De veranderingen die de Minister voorstelt op het vlak van oriëntering, evaluatie, schoolreglement, veiligheid en gezondheid moeten hun plaats vinden in een leerlingenstatuut, een onderwijsgebonden concretisering van het kinderrechtenverdrag dat de wederzijdse rechten en plichten van leerlingen en school expliciteert.

3.2 Experiment modularisering in het beroepsonderwijs

De Minister zegt in deze beleidsbrief niets over de toekomst van het experiment modularisering in het beroepsonderwijs. De Vlor vraagt zich af wat er op 1 september 2007 zal gebeuren met de experimenteerscholen. Afhankelijk van de beslissing of hij al dan niet verder zal gaan met dit experiment, is er nood aan scenario's om deze experimenten uit te bouwen of af te bouwen.

De Vlor zal hierover nog dit najaar een advies uitbrengen.

3.3 Programmaties secundair onderwijs

De Vlor wil zo vlug als mogelijk duidelijke afspraken over de nieuwe procedure voor de goedkeuring van programmaties. De scholen moeten op de hoogte zijn van deze afspraken voor zij hun nieuwe aanvragen moeten indienen.

3.4 Suffixen bij de diploma's van het hoger onderwijs

De Vlor vraagt een duidelijke regeling voor de suffixen bij de diploma's van het hoger onderwijs. De regeling moet tot stand komen in overleg tussen alle betrokken partijen. Deze duidelijkheid is nodig in het kader van de internationale betekenis van onze diploma's hoger onderwijs.

3.5 De lokale overlegplatformen over gelijke onderwijskansen

De beleidsbrief bevat geen voornemens in verband met de ontwikkeling van de lokale overlegplatformen over gelijke onderwijskansen. De Vlor vraagt een betere procesmatige

ondersteuning van deze lokale overlegplatformen ter bevordering van de goede werking.³ Zeker nu deze platformen na de herziening van het decreet over gelijke onderwijskansen een aantal bijkomende bevoegdheden krijgen.

4 Tertiair onderwijs (cfr. blz. 12 beleidsbrief)

De Vlor werkt aan een advies over het tertiair onderwijs in zijn geheel. Voor de Vlor is dit een belangrijke discussie, niet alleen voor de toekomst van het HOSP. Het lijkt logisch dat dit element voldoende uitgeklaard is, voor de Minister een nieuw decreet schrijft over het volwassenenonderwijs. In afwachting daarvan vraagt de Vlor om het HOSP toe te laten het federaal nog steeds erkende graduaatdiploma te blijven uitreiken.

5 Arbeidsmarktkansen verbeteren (cfr. blz. 13 beleidsbrief)

De Vlor onderschrijft het voornemen van de Minister om na te gaan of sommige getuigschriften van het deeltijds kunstonderwijs een civiel effect kunnen krijgen en zo uitmonden in een arbeidsmarktgerichte kwalificatie. Deze optie heeft voor gevolg dat deze opleidingen opgenomen worden in het geheel van de kwalificatiestructuur.

6 Kwalificatiestructuur (cfr. blz. 13 beleidsbrief)

De beleidsbrief somt in dit verband enkele voorbeelden op. De Vlor neemt aan dat het deeltijds beroepsonderwijs in elk geval een plaats zal krijgen in de kwalificatiestructuur.

Op dit ogenblik is het nog erg onduidelijk wat een generieke kwalificatiestructuur is en wat een specifieke kwalificatiestructuur is. De Minister neemt zich voor om de generieke kwalificatiestructuur maximaal af te stemmen op het European Qualification Framework (EQF) dat de Europese commissie eind 2006 wil afronden. Daarom heeft de Vlor vragen bij de timing van de Minister, die nog dit schooljaar een generieke kwalificatiestructuur wil realiseren en decretaal verankeren

7 Kritieke succesfactoren van werkplekieren (cfr. blz. 14 beleidsbrief)

De Vlor onderschrijft het principe van werkplekieren waarbij leerlingen competenties verwerven in een werksituatie. Voor de Vlor is de bepaling van een algemeen kader voor de certificering van werkplekieren een belangrijk aandachtspunt.

8 Leerlingenstages stimuleren (cfr. blz. 16 beleidsbrief)

Een oplossing voor het arbeidsgeneeskundig onderzoek zal een stimulans zijn voor leerlingenstages. De volgende stappen in een stimuleringsbeleid voor leerlingenstages zijn nu de stagedatabanken algemeen consulteerbaar maken, een betere afstemming tussen het

³ De Algemene Raad van de Vlor stemde over deze zin: 8 leden stemden voor het behoud van deze zin, 4 leden stemden tegen en 9 leden onthielden zich bij de stemming.

curriculum van de school en de werkervaringsplaatsen en een betere pedagogische begeleiding op de stageplaats. De Vlor verwijst in dit verband naar adviezen die hij hierover in het verleden uitbracht⁴.

9 Meer dynamiek in een breder levenslang leren (cfr. blz. 17 beleidsbrief)

De Minister stelt hier een discussienota in het vooruitzicht. De Vlor zal hierover een advies uitbrengen.

10 Afstemming tussen publieke verstrekkers van opleidingen aan volwassenen (cfr. blz. 17 beleidsbrief)

De Vlor vraagt in dit verband een goede afstemming met de nog op te richten consortia voor het volwassenenonderwijs. Over deze consortia heeft de Vlor op dit ogenblik trouwens nog heel wat vragen.

De Vlor wijst in elk geval op het blijvend belang van contactonderwijs voor sociaal zwakkere groepen.

11 Plan geletterdheid (cfr. blz. 18 beleidsbrief)

De Vlor zal de uitvoering van dit plan nauwgezet opvolgen in zijn commissie basiseducatie. Hij zal die commissie daarvoor uitbreiden met alle betrokken partners, ook uit de andere onderwijsniveaus, en aandacht besteden aan preventie van laaggeletterdheid.

12 Samenwerking onderwijs - beroepswereld (cfr. blz. 18 beleidsbrief)

De regionale technologische centra (RTC) bieden een goede oplossing voor het gebruik van hoogtechnologische infrastructuur. De financiële middelen voor de uitrusting van deze RTC's mag evenwel niet ten koste zijn van deze voor de basisuitrusting van scholen. Bij de selectie van de projecten van de RTC's moet de overheid ervoor zorgen dat de RTC's zich niet te eenzijdig richten op zware nijverheidsrichtingen. De selectie en de realisatie van de projecten gebeurt best in nauw overleg met het brede onderwijsveld.

De RTC's moeten voor alle leerlingen én cursisten uit de betrokken studiegebieden toegankelijk zijn. De cursisten van het volwassenenonderwijs moeten verrekend worden in de middelen voor de RTC's.

13 Nijverheidsonderwijs herpositioneren (cfr. blz. 19 beleidsbrief)

De Vlor verheugt zich in de mogelijkheid die technische scholen krijgen om te investeren in bepaalde studiegebieden. Een eenmalige injectie zal hier niet volstaat. Om het niveau op peil te houden, is een meer structurele aanpak van de investeringen in basisuitrusting nodig.

⁴ Deeladvies betreffende de leerlingenstages in het voltijds secundair onderwijs TSO en BSO
24 september 1999

Voor deze financiering tellen alleen de leerlingen in het gewoon voltijds leerplichtonderwijs. De Vlor vraagt aan de Minister om deze middelen ook toe te kennen aan de scholen en centra voor leerlingen BuSO en DBSO en voor cursisten uit het volwassenenonderwijs. Leerlingen BuSO komen vanaf volgend schooljaar immers ook in aanmerking voor de regeling voor knelpuntberoepen.

14 Sectorconvenants (cfr. blz. 19 beleidsbrief)

De integratie van de onderwijsconvenants in de sectorconvenants heeft een sterke inbedding van onderwijsafspraken in de sectorconvenants voor gevolg. De betere betrokkenheid van onderwijs bij de sectorconvenants geldt op dit ogenblik alleen voor het departement onderwijs en niet voor de onderwijsverstrekkers. Daar blijft zich een probleem stellen.

Het volwassenenonderwijs is één van de spelers in die convenants. Het moet de mogelijkheden kunnen aanboren die deze convenants bieden.

15 Een nieuw financieringssysteem voor het leerplichtonderwijs (cfr. blz. 21 beleidsbrief)

De Minister neemt zich voor om eerst te onderzoeken of het buitengewoon onderwijs en het deeltijds onderwijs onder hetzelfde financieringsmechanisme kunnen vallen als het gewoon basisonderwijs en secundair onderwijs. De Vlor is niet tegen zo'n onderzoek, maar wijst op de nood aan coherentie tussen de verschillende financieringsmechanismen. Een financieringsmechanisme heeft bijvoorbeeld ook gevolgen voor de verwijzingspraktijk van het gewoon onderwijs. Op een ogenblik dat we een concept voorbereiden voor een onderwijscontinuüm is dat een belangrijk element.

Verder vraagt de Vlor een grondig onderzoek naar mogelijke leerlinggebonden en schoolgebonden indicatoren en simulaties over het effect van deze indicatoren. Hij begrijpt dat nieuwe enquêtes bij scholen in dit geval onvermijdelijk zijn, maar vraagt aan de overheid om hiermee 'zuinig' om te springen en de scholen zo weinig mogelijk te belasten met bijkomende opdrachten in dit verband.

De Vlor vraagt voldoende tijd voor een grondig debat over de discussienota die de Minister hier in het vooruitzicht stelt.

16 Kosteloos basisonderwijs (cfr. blz. 22 beleidsbrief)

De Vlor werkt op dit ogenblik een advies af over kosteloosheid van het basisonderwijs en verkiest om hier nu niet dieper in te gaan op dit onderwerp. Hij wijst op een verband tussen de kosteloosheid van het basisonderwijs en een nieuw uniform financieringssysteem voor het basisonderwijs.

17 Kostenbeheersing in het secundair onderwijs (cfr. blz. 22 beleidsbrief)

De Vlor onderschrijft het principe van de maximumfactuur in het secundair onderwijs, op voorwaarde dat het nieuwe uniforme financieringssysteem voldoende middelen voorziet voor

alle scholen. Deze maximumfactuur moet rekening houden met het verschil in kostprijs tussen de studierichtingen. Bovendien is de organisatie van gemeenschappelijke aankopen voor scholen geen evidente opdracht die niet algemeen uitvoerbaar is en die voor heel wat bijkomend werk kan zorgen. De premie voor leerlingen die opteren voor een opleiding tot een knelpuntberoep is zeker een goede zaak, maar zij mag zich niet blijven beperken tot knelpuntberoepen. Ook andere sectoren kunnen op deze manier hun aantrekkingskracht vergroten.

18 Studietoelagen vereenvoudigen (cfr. blz. 23 beleidsbrief)

Een eenvoudiger procedure voor studietoelagen in het secundair onderwijs zal zeker de toegankelijkheid van het systeem verbeteren. Toch blijven deze toelagen erg laag in verhouding tot de reële kostprijs van de meeste opleidingen, vooral in het beroepsonderwijs en in het technisch onderwijs. De Vlor herneemt zijn vraag om die studietoelagen te verhogen tot de reële kostprijs.

19 Financiering hoger onderwijs (cfr. blz. 23 beleidsbrief)

De Vlor doet hier geen uitspraken over de financiering van het hoger onderwijs. Hij heeft hierover een afzonderlijk advies uitgebracht naar aanleiding van de conceptnota.

20 Studentenvoorzieningen herbekijken (cfr. blz. 27 beleidsbrief)

De Vlor vraagt een fundamenteel debat over de sociale voorzieningen en de studiefinanciering naar aanleiding van de flexibilisering in het hoger onderwijs.

Hij onderschrijft het belang van regionale overlegcomités voor de studentenvoorzieningen. Regionale overlegcomités laten toe om middelen rationeler in te zetten. De regionale overlegcomités mogen niet gebonden zijn aan strakke regels.

De Vlor benadrukt opnieuw het belang van een gelijkschakeling van de sociale toelage per student in universiteiten en hogescholen. Hij verwijst in dit verband naar zijn recent advies over het programmadecreet. ⁽⁵⁾

⁵ Algemene Raad (2005), *Advies over het voorontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2006*. Brussel: Vlor, 27 oktober 2005.

21 Financiering van het volwassenenonderwijs (cfr. blz. 28 beleidsbrief)

De Vlor bereidt een advies voor over een nieuw decreet voor het volwassenenonderwijs dat ook een nieuw financieringssysteem voor het volwassenenonderwijs bevat.

De Vlor verkiest de invoering van een gedragen en definitief systeem vanaf het schooljaar 2006 – 2007. Maar op dit ogenblik is er geen decretale basis meer voor de financiering van het schooljaar 2006 – 2007, indien het definitieve systeem op dat ogenblik niet operationeel is. De Vlor zal bij de opmaak van de begroting 2006 nagaan of voor het schooljaar 2006 – 2007 voldoende middelen voorzien worden om, ook in een overgangssituatie, anders dan in het schooljaar 2005 – 2006, een groeipad te financieren.

22 Verdere professionalisering van de schoolleiding (cfr. blz. 29 beleidsbrief)

De Minister verwijst naar de professionalisering van de schoolleiding. De concrete voorstellen beperken zich tot de verdere professionalisering van de schooldirecties. De Vlor wijst op de acute nood aan een verdere professionalisering van de schoolbesturen.

Verschillende organisaties kunnen een rol spelen bij de verdere professionalisering van directies. Maar de ondersteuningsdiensten van de koepelorganisaties en van het Gemeenschapsonderwijs moeten hiervan de motor blijven. De manier waarop zij die opdracht nu invullen, sluit zeer nauw aan bij de voorstellen die de Minister in zijn beleidsbrief doet. Het zou positief zijn mocht de Minister hiervoor extra middelen ter beschikking stellen aan de ondersteuningsdiensten.

De professionalisering van de schoolbesturen is een opdracht voor de koepels van inrichtende machten.

Een meer professionele schoolleiding veronderstelt ook voldoende omkadering voor het directieteam.

23 Verdere groei naar echte scholengemeenschappen (cfr. blz. 29 beleidsbrief)

Samenbrengen van deskundigheid op het niveau van de scholengemeenschap mag niet leiden tot een vermindering van de tewerkstelling. De beleidsbrief spreekt over ambten die in het secundair onderwijs niet bestaan. De Vlor pleit om een maximale vrijheid te geven aan de scholengemeenschappen om in overleg met hun personeelsvertegenwoordigers hun punten aan te wenden.

Samenbrengen van middelen op het niveau van de scholengemeenschap, kan alleen vanuit de vrijwillige inbreng van autonome scholen. Dit geldt ook voor scholen met buitengewoon onderwijs.

De Vlor pleit voor de onverкорte uitvoering van de afspraak in CAO VI over secundaire scholen die niet tot een scholengemeenschap behoren.

24 Participatie (cfr. blz. 31 beleidsbrief)

De Vlor vindt dit een belangrijk thema en wil het gesprek op gang brengen over de manier waarop de uitvoering van het decreet kan ondersteund worden en over de parameters en criteria voor de evaluatie van het participatiebeleid.

De Vlor vraagt zich af of een participatiebarometer bruikbaar is zonder nulmeting. Een participatiebarometer moet het volledige formele en informele circuit van participatie mee in rekening brengen.

De informatiebarometer kan een goed instrument zijn voor scholen, als zij daarvan vrijwillig wensen gebruik te maken.

Wanneer de overheid dit instrument op vrijwillige basis ter beschikking stelt aan de scholen, vragen wij ons af hoe dit instrument de overheid kan helpen om de maatschappelijke effecten van het participatiebeleid in te schatten.

De beleidsbrief vermeldt het netoverschrijdende project met fora waarop directies, leerkrachten en leerlingen hun expertise kunnen uitwisselen in verband met participatie. De Vlor verheugt zich in deze belangstelling, maar waarschuwt voor te hoog gespannen verwachtingen. De Minister kende slechts één – van de twee gevraagde - voltijdse detachering toe. Daarom verkozen de netten om alleen voor het secundair onderwijs deze fora op te zetten en niet voor het basisonderwijs.

25 Ondersteuning volwassenenonderwijs (cfr. blz. 33 beleidsbrief)

Het ondersteuningscentrum voor het volwassenenonderwijs dat de Minister hier voorstelt, is een erkenning van de begeleidingsdiensten die in de conceptnota over de toekomst van het volwassenenonderwijs ontbrak. Op dit punt neemt de Minister al gedeeltelijk het advies over op de conceptnota ⁽⁶⁾. Een ondersteuningscentrum voor het volwassenenonderwijs heeft wel voldoende bijkomende financiering en omkadering nodig.

26 Kwaliteit bewaken (cfr. blz. 34 beleidsbrief)

De Vlor stelt in verband met de kwaliteitszorgsystemen vast, dat de kostprijs van de procedures ondraaglijk wordt, vooral maar niet alleen voor kleinere sectoren.

26.1 Inspectie (cfr. blz. 34 beleidsbrief)

De Vlor is bezorgd over het voornemen van de Minister om het instrument voor schooldoorlichting te baseren op een risicoanalyse die rekening houdt met de data die centraal in het departement beschikbaar zijn en de zelfevaluatie van de instellingen. De onderwijsverstrekkers willen in de Vlor overleggen met de overheid over de ontwikkeling van dat instrument. Kan een zelfevaluatie een zelfevaluatie blijven als zij gebruikt wordt in het kader van de schooldoorlichting die per definitie toch een externe controle is?

⁶ Raad Volwassenenonderwijs (2005), *Advies over de conceptnota decreet volwassenenonderwijs*. Brussel: Vlor, 13 september 2005.

De centra voor volwassenenonderwijs wensen betrokken te worden bij de aangekondigde nieuwe concepten van doorlichting.

26.2 CLB (cfr. blz. 34 beleidsbrief)

De Vlor vraagt zich af hoe visitatie en doorlichting zich tot elkaar zullen verhouden in de Centra voor leerlingenbegeleiding. De visitatie mag geen aanleiding zijn voor bijkomende planlast.

26.3 Accreditatie

De Vlor neemt zich voor het thema accreditatie nauwgezet op te volgen, maar brengt hierover naar aanleiding van deze beleidsbrief geen advies uit.

27 Lerarenopleiding (cfr. blz. 36 beleidsbrief)

De Vlor zal in het bestek van deze beleidsbrief geen advies uitbrengen over dit onderwerp. Hij bracht over de verschillende aspecten die aan bod komen in de conceptnota vorig schooljaar reeds een advies uit ⁽⁷⁾. Hij neemt zich voor om de inhoud van het voorontwerp van decreet over de lerarenopleiding hieraan uitvoering te toetsen.

28 Permanente professionalisering

In zijn advies over de conceptnota vroeg de Vlor om naast een vernieuwde lerarenopleiding werk te maken van een beleid van permanente professionalisering voor leerkrachten. In deze beleidsbrief doet de Minister hiertoe een aanzet.

29 Nascholing (cfr. blz. 37 beleidsbrief)

De Vlor herhaalt zijn vraag voor budgetten voor nascholing in het deeltijds kunstonderwijs, de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding.

30 Bedrijfsstages (cfr. blz. 37 beleidsbrief)

Bedrijfsstages voor leerkrachten kunnen zeker bijdragen tot hun professionalisering.

⁷ Algemene Raad (2005), *Advies over de conceptnota lerarenopleiding*. Brussel: Vlor, 27 januari 2005.

31 Taakdifferentiatie (cfr. blz. 38 beleidsbrief)

We vinden het een goede zaak dat mogelijkheden gecreëerd worden dat leerkrachten de expertise die ze opbouwden ten dienste kunnen stellen van collega's in hun eigen school, andere scholen en andere onderwijsniveaus.

Deze paragraaf in de beleidsbrief houdt onvoldoende rekening met het systeem van bekwaamheidsbewijzen.

Niveauoverschrijdende taakdifferentiatie, bijvoorbeeld van leerkrachten Frans of technologische opvoeding van het secundair onderwijs naar het basisonderwijs, mag niet ten koste zijn van de geïntegreerde aanpak in het basisonderwijs.

32 Inzetbaarheid (cfr. blz. 40 beleidsbrief)

De voornemens van de Minister sporen hier niet helemaal met zijn voornemen om de geïntegreerde lerarenopleiding voor het secundair onderwijs te reduceren van drie vakken naar twee vakken. De Vlor blijft het principe verdedigen dat alle leraren een pedagogische opleiding moeten genoten hebben of moeten volgen.

33 Onderwijsvernieuwing (cfr. blz. 42 beleidsbrief)

Onderwijsvernieuwingen zijn een zaak van alle geledingen die betrokken zijn bij het onderwijs in Vlaanderen. De Vlor is het aangewezen forum om de doelstellingen van onderwijsvernieuwingen te expliciteren.

Bij de proeftuinen zijn die doelstellingen onduidelijk. Aan die vernieuwing is onvoldoende conceptualisering vooraf gegaan. De Minister brengt nu alle vernieuwingen onder in proeftuinen en houdt daarbij onvoldoende rekening met het advies ⁽⁸⁾ van de Vlor bij het voorontwerp van decreet over de proeftuinen (o.m. de vervanging van leerkrachten bij nascholing, de organisatie van taaltoetsen en de brede school). De Vlor vreest voor een wildgroei en een gebrek aan consistentie tussen de verschillende initiatieven, zodat het heel moeilijk zal zijn om daaruit beleidsrelevante informatie te distilleren.

De Vlor vraagt zich af, of er nog ruimte blijft voor initiatieven van de scholen zelf die vanuit hun beleidsvoerend vermogen kiezen voor een bepaalde vernieuwing. De Vlor vraagt een evenwichtige spreiding van de proeftuinen. Niet alleen secundaire scholen, maar ook basisscholen, scholen voor deeltijds kunstonderwijs, centra voor leerlingenbegeleiding en centra voor volwassenenonderwijs moeten de kans krijgen om te vernieuwen.

⁸ Algemene Raad (2005), *Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs*. Brussel: Vlor, 26 mei 2005.

34 Het verhogen van deelname aan onderwijs van alle kleuters (cfr. blz. 43 beleidsbrief)

De Vlor verzamelde bij de voorbereiding van zijn advies over de verlaging van de leerplichtleeftijd (⁹) heel wat informatie over de deelname van kleuters aan onderwijs. Op basis van die deskundigheid kan de Minister op de Vlor een beroep doen voor het overleg over een sensibiliseringscampagne voor de deelname van kleuters aan onderwijs.

35 Naar een actief toelatingsbeleid (cfr. blz. 43 beleidsbrief)

De Vlor vraagt aan de Minister om ouders en leerlingen tijdig en op een aangepaste manier te informeren over het nieuwe toelatingsbeleid.

36 Elke school is een GOK- school (cfr. blz. 44 beleidsbrief)

De maatregelen die de Minister hier voorstelt betreffen alle scholen, en niet alleen de scholen die nu uren genereren op basis van het ondersteuningsbeleid van GOK.

De Vlor stelt vast dat met de maatregelen die de Minister voorstelt, de overheid impact krijgt tot op het niveau van het leerproces in de klas. Enkele voorbeelden: de Minister zal duidelijkheid verschaffen over wat hij van scholen verwacht op het vlak van leerprocessen en van output. Een team van deskundigen zal kwaliteitsindicatoren uitwerken. De Minister zal met de schoolondersteuners nagaan hoe zij hun werkzaamheden in de toekomst beter op de behoeften van scholen kunnen afstemmen. En hij overweegt verplichte begeleiding voor scholen met weinig beleidsvoerend vermogen.

Nu voorziet het ondersteuningsbeleid van GOK een extra begeleidingscontingent voor GOK. Bij een integratie van de GOK-financiering in de basisfinanciering, vraagt de Vlor ook een uitbreiding van de omkadering van de begeleiding met dit extra begeleidingscontingent.

De Vlor wijst op de vruchtbare manier waarop de begeleidingsdiensten vandaag inspelen op een negatief doorlichtingverslag van de inspectie. Hij denkt niet dat een verplichte begeleiding voor scholen met weinig beleidsvoerend vermogen hierop nog een meerwaarde heeft.

De Vlor is niet a-priori tegen het idee, maar wil de consequenties verder onderzoeken op deontologie, werkingscode, relatie school – begeleiding, omkadering...van de begeleidingsdiensten.

37 Onderwijs voor anderstalige nieuwkomers (cfr. blz. 44 beleidsbrief)

Niet alleen in het basisonderwijs volstaat een taalbad van één volledig schooljaar niet altijd. Ook in het secundair onderwijs stelt dit probleem zich.

⁹ Raad Basisonderwijs (2004), *Advies over de verlaging van de leerplichtleeftijd en over een optimalisering van het onderwijs aan de jongste kleuters*. Brussel: Vlor, 21 april 2004.

38 Nederlands leren (cfr. blz. 45 beleidsbrief)

De Vlor onderschrijft de nood aan intensieve taalcurssussen in het hoger onderwijs voor en remediëring en begeleiding van studenten met een andere thuistaal.

Het model van financiering dat de Vlor voorstaat in zijn advies over financiering van het hoger onderwijs, biedt aan de instellingen die dat willen daarvoor de nodige ruimte.

De Vlor vindt dat een talenbeleid in het hoger onderwijs ruimer is dan Nederlands leren. Taalvaardigheid in het Engels, bijvoorbeeld, is in sommige studiegebieden even cruciaal.

De overheid moet instellingen voor hoger onderwijs aanzetten een talenbeleid te voeren - op instellingsniveau of op associatieniveau - door middel van de incentives waarvan sprake in de conceptnota over financiering van het hoger onderwijs.

39 Vreemdetalenonderwijs (cfr. blz. 46 beleidsbrief)

In zijn advies naar aanleiding van de probleemverkenning over het tweede taalonderwijs in het basisonderwijs pleit de Vlor voor een doorlopende leerlijn voor Frans doorheen de hele onderwijsloopbaan van een leerling. In de probleemverkenning die de Vlor plant over de overgang van basisonderwijs naar secundair onderwijs zal de Vlor dit uitgangspunt verder uitdiepen voor dat scharniermoment.

Het Europese Referentiekader voor Talen is een voor de hand liggend referentiekader voor de kwaliteitsbewaking van ons vreemdetalenonderwijs. Maar de Vlor vraagt om ook hier de geëigende procedures voor de invoering van eindtermen te volgen. Hij hoopt dat nieuwe voornemens op dit vlak kunnen wachten tot hij een zicht heeft op het geheel van de eindtermen. Dit is nodig om het geheel in zijn samenhang te kunnen beoordelen.

De Vlor steunt het voornemen van de Minister om het debat te starten over het aanbod van twee vreemde talen in alle onderwijsvormen. Dit mag echter niet als gevolg hebben dat de ongekwalificeerde uitstroom in het SO verhoogt. Het succes van vreemdetalenonderwijs in het BSO zal afhangen van de mate waarin dit onderwijs kan aansluiten bij de reële beroepscontext waarop deze leerlingen zich voorbereiden.

Een talenbeleid voor anderstalige leerlingen in het Nederlandstalig onderwijs moet rekening houden met de inzichten die hierover reeds ontwikkeld werden in het Steunpunt NT2.

De Vlor is vragende partij om het decreet over taalinitiatie in het basisonderwijs bij te sturen. Hij zal hierover een werkgroep opstarten in opvolging van zijn probleemverkenning over tweede taalonderwijs.

40 In een onderwijscontinuüm voorzien (cfr. blz. 48 beleidsbrief)

De Vlor kan zich terugvinden in het en – en - verhaal van de Minister. Hij vraagt wel meer duidelijkheid over de inhoud die de tweedelijnsrol van de pedagogische begeleidingsdiensten in dit verband.

De Vlor zal hierover een advies uitbrengen naar aanleiding van de conceptnota die de Minister in het vooruitzicht stelt.

41 Zorgen voor een goede studiekeuze (cfr. blz. 49 beleidsbrief)

De Vlor vraagt een implementatieplan voor de verankering van de SOHO-werking in de projectregio en voor de verspreiding van de werking over heel Vlaanderen. De Vlor zal over dit implementatieplan nog tijdens dit schooljaar een advies uitbrengen.

42 Aanpakken van spijbelen en antisociaal gedrag (cfr. blz. 50 beleidsbrief)

In bepaalde gevallen kan het nodig zijn om leerlingen door te verwijzen naar een extern time-outproject. De raad onderschrijft dat de overheid deze time out - projecten, evenals de bestaande alternatieven, evalueert en in kaart brengt. Hij vraagt de overheid bij een positieve evaluatie, de nodige middelen ter beschikking te stellen om deze projecten uit te bouwen en te verspreiden.

Herstelgerechtelijke aanpak kan een instrument zijn om probleemgedrag van jongeren aan te pakken. Scholen moeten, indien dit in hun schoolcultuur past, de ruimte krijgen om al dan niet gebruik te maken van dit instrument. De overheid kan hierin alleen faciliterend optreden. De rol van het CLB in de een herstelgerechtelijke aanpak moet uitgeklaard worden.

In dit verband volgt de Vlor aandachtig het project 'borg de zorg' op en zal hij daarover ten gepaste tijde een advies uitbrengen.

43 Een zorgbeleid in het hoger onderwijs (cfr. blz. 50 beleidsbrief)

De Vlor is voorstander van een zorgbeleid in het hoger onderwijs, maar vindt dat dit in de eerste plaats een opdracht is van de autonome instellingen. Indien de overheid in dit verband bijkomende verplichtingen oplegt, dan zullen de instellingen daarvoor ook bijkomende financiering nodig hebben. De Vlor verwijst in dit verband naar het advies over de financiering van het hoger onderwijs.

44 Een duidelijke rol voor de Centra voor leerlingenbegeleiding (cfr. blz. 51 beleidsbrief)

De Vlor is vragende partij voor een uitklaring van de rol van de centra voor leerlingenbegeleiding. Hij vindt dat dit uitdrukkelijk moet gebeuren in overleg met alle onderwijspartners.

45 Rol van de lokale overheden (cfr. blz. 51 beleidsbrief)

Uit de beleidsdaden en uit de voornemens van de Minister blijkt dat in 13 centrumsteden de lokale overheden betrokken zullen worden in een overlegplatform over stedelijk onderwijsbeleid. In deze centrumsteden vereisen de maatschappelijke problemen een eigen geïntegreerde aanpak, waarin ook voor het onderwijs een rol is weggelegd. Deze maatregelen kunnen leiden tot een toename van de invloed van die lokale overheden op het onderwijsbeleid op hun grondgebied.

De Vlor wil over deze evolutie in de centrumsteden een globaal advies uitbrengen.

46 Vakgebonden en vakoverschrijdende eindtermen (BaO en SO) evalueren (cfr. blz. 52 beleidsbrief)

De evaluatie van de eindtermen mag zich niet beperken tot de evaluatie van de eindtermen basisonderwijs en secundair onderwijs. De Vlor wil ook een evaluatie van de bestaande ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon onderwijs. Hij vraagt ook duidelijkheid over de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon onderwijs die er nog niet zijn.

De voornemens in deze paragraaf uit de beleidsbrief sporen niet helemaal met de voornemens van de Minister in ander paragrafen van de beleidsbrief. Zo neemt de Minister zich voor om de eindtermen voor vreemde talen te operationaliseren en te concretiseren. En hij zal aan een groep van deskundigen vragen om een voorstel uit te werken over de ICT-eindtermen voor het basisonderwijs en voor de eerste graad van het secundair onderwijs.

De Vlor wil niet alleen nadenken over een herdefiniëring en mogelijke vermindering van de eindtermen, maar ook over een actualisering van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

Hij wil van deze gelegenheid gebruik maken om de brug tussen het Bao en het SO op dit vlak te bekijken.

De Vlor verwijst in dit verband naar zijn advies over de beleidsnota (¹⁰) en bereidt hierover op dit ogenblik een globaal advies voor.

47 De procedure voor de specifieke eindtermen (SO en VO) herzien (cfr. blz. 52 beleidsbrief)

De Vlor wil de discussie over de specifiek eindtermen in het secundair onderwijs en in het volwassenenonderwijs verbreden. Hij verwijst in dit verband naar zijn advies over de beleidsnota (¹¹) en bereidt hierover op dit ogenblik een globaal advies voor.

De Minister introduceert hier een nieuw begrip: 'leerresultaten'. Hoe hij dit begrip definieert is niet duidelijk.

48 Erkennen van buitenlandse diploma's (cfr. blz. 54 beleidsbrief)

De Vlor is vragende partij voor kortere procedures voor de erkenning van buitenlandse diploma's en voor veel meer automatische erkenningen.

49 Betere ICT-vaardigheden (cfr. blz. 55 beleidsbrief)

De Vlor vreest hier voor een besluitvormingsproces waarbij de overheid nieuwe eindtermen induceert, zonder de geëigende procedure voor de invoering van eindtermen te volgen.

De Vlor hoopt dat nieuwe voornemens op dit vlak kunnen wachten tot hij een zicht heeft op het geheel van de nieuwe eindtermen. Dit is nodig om het geheel in zijn samenhang te kunnen beoordelen.

¹⁰ Algemene Raad (2005), *Advies over de beleidsnota*. Brussel: Vlor, 20 januari 2005, blz. 5 env.

¹¹ Algemene Raad (2005), *Advies over de beleidsnota*. Brussel: Vlor, 20 januari 2005, idem

Een nieuw opleidingsprofiel voor ICT in de basiseducatie moet in de eerste plaats functioneel zijn voor de doelgroepen van de basiseducatie. Aansluiting bij de eindtermen van het basisonderwijs en de eerste graad secundair onderwijs is voor hen niet echt relevant.

50 Topsport en onderwijs (cfr. blz. 56 beleidsbrief)

De Vlor denkt dat omzichtig moet omgesprongen worden met de introductie van topsport in het basisonderwijs. De voorbereiding op topsport in het basisonderwijs mag de harmonieuze ontwikkeling van jonge kinderen niet in gevaar brengen.

51 Gezonde scholen (cfr. blz. 57 beleidsbrief)

Scholen moeten autonoom en participatief een gezondheidsbeleid kunnen uittekenen. De overheid kan een stimulerend beleid voeren.

52 Naar een krachtige inhaalbeweging voor scholenbouw (cfr. blz. 58 beleidsbrief)

De Vlor zal over dit onderwerp en globaal advies uitbrengen van zodra de geledingen meer zicht hebben op de techniek die de Minister voor de realisatie van deze inhaalbeweging zal gebruiken. Daarom vraagt de Vlor aan de Minister om te kunnen beschikken over de voorbereidende teksten.

53 Rationeel energieverbruik in scholen (cfr. blz. 59 beleidsbrief)

De Vlaamse Onderwijsraad is principieel voorstander van een rationeel energiegebruik in scholen, maar hij is geen vragende partij om voor de realisatie van een meer rationeel energiegebruik in scholen een energiecoördinator aan te duiden. Elke school zal ook vandaag, vanuit weloverwogen eigenbelang, de nodige maatregelen nemen om het energieverbruik aan banden te leggen.

54 Leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs (cfr. blz. 61 beleidsbrief)

De Vlor betwijfelt of de vrije keuze in het buitengewoon onderwijs de enige oorzaak is van de lange busritten. Hij vraagt zich af of een tweedeling en officieel en vrij onderwijs hier de oplossing zal brengen en of een coördinerende rol voor het provinciebestuur een meerwaarde kan bieden.

Dat de Minister zich voorneemt om werk te maken van een betere bezoldiging, betere arbeidsvoorwaarden en een betere opleiding van de busbegeleiders is positief.

55 Academisering van de hogeschoolopleidingen van twee cycli (cfr. blz. 65 beleidsbrief)

De Vlor vraagt aan de Minister de mogelijkheid om een gefundeerd advies uit te brengen over de indicatoren die bepalend zullen zijn om te beoordelen of een opleiding al dan niet geacademiseerd is.

56 Hoger kunstonderwijs (cfr. blz. 63 beleidsbrief)

De Vlor heeft vragen bij de mogelijke structurele maatregelen die de Minister plant om de eisen van het academiseringsproces te verzoenen met de eigenheid van het hoger kunstonderwijs. Hoe verhoudt dit debat zich tot het debat over de academisering van de hogescholen?

57 Herpositionering van het begeleid individueel studeren (cfr. blz. 66 beleidsbrief)

De Vlor heeft vooral vragen bij de effecten van de commercialisering van BIS op de deelname van zwakkere doelgroepen aan afstandsonderwijs.

Jacques Perquy
administrateur-generaal

Ann Demeulemeester
voorzitter